

Una moneda inèdita de l'arxiduc Carles III

per Pere Canton i Playà

La mort sense descendència del rei Carles II va esdevenir la base d'un dels episodis bèl·lics més importants que ha patit el continent europeu. La guerra de successió afectà també a altres continents; entre 1702 i 1715 van morir més de 1.200.000 combatents. La moneda que presentem serà el fil conductor d'aquest gran conflicte global del segle XVIII.

Catalunya, inicialment, va acceptar Felip V de Borbó com a nou rei; però ben aviat es va adonar que per conservar les seves institucions i llibertats calia lluitar al costat d'anglesos i holandesos en favor de l'arxiduc Carles d'Àustria.

ELS ANTECEDENTS

Amb la monarquia dels Àustries, el Principat i els comtats eren de dret i de fet una entitat política i territorial separada, vinculada amb les altres que componien la Corona d'Aragó i compresa, junt amb aquestes, dins un conjunt més ampli, la monarquia d'Espanya. En el marc del pactisme entre rei i súbdits, Catalunya disposava d'una estructura institucional d'estat. La màxima representació reial a Catalunya era un virrei.

L'òrgan titular de la potestat de sancionar normes supremes era la reunió del rei amb la representació del país (els braços militar, eclesiàstic i reial) en la Cort general, on es votava el "donatiu" que els Braços feien al sobirà.

A conseqüència del fet que el rei no convoqués periòdicament les Corts (entre 1599 i 1701), el camp d'acció de les institucions catalanes va quedar limitat a les atribucions judicials, financeres i administratives, mentre que les relacions internacionals i la guerra van esdevenir atribucions de la Corona de Castella. La Diputació del General en aquest rebaix de competències va tenir una funció cabdal, al mantenir una relació dialèctica amb el rei, cada vegada més difícil a causa de l'absolutisme creixent dels monarques i amb un continuat escurçament de les atribucions polítiques de les institucions catalanes.

Els exemples més recents els trobem en el projecte de repressió dels catalans elaborat pel Consell d'Aragó el 1652, a la fi de la Guerra dels Segadors, i el memorial del virrei duc de Villahermosa de 1690, una vegada controlada la revolta pagesa dels "Barretines" (1687-1690), les quals tenien clares pretensions de retallar el marc constitucional. La francofòbia, bastida sobre el precedent no gaire llunyà de 1654, era un sentiment estès a la societat catalana, el qual acabà de prendre força a partir de l'ocupació dels gals de Barcelona l'any 1697; el virrei Francisco Fernández Velasco abandona la ciutat, a diferència del governador Darmstadt que hi resta per la defensa amb les tropes i els sometents.

L'escenari internacional de la Guerra de Successió ja el trobem configurat el 1697. Jordi d'Hessen Darmstadt, oncle de Leopold I, arriba a Catalunya el 1695 comandant dos mil alemanys i aviat assolí una gran popularitat, en contrast amb la poca simpatia que desvetllà Velasco. Aquests esdeveniments són bàsics per explicar l'adhesió de les classes dirigents catalanes amb la casa d'Àustria, a la fi del regnat de Carles II, en oposició a la casa d'Anjou.

ELS FETS

La malaltia irreversible de Carles II als trenta nou anys i sense descendència, preparà el camí per les intrigues de Lluís XIV de França i Leopold I d'Àustria. Els parents més pròxims de Carles II eren les seves germanes, casades l'una amb Lluís (Maria Teresa) i l'altra amb Leopold (Margarida), ambdues filles de Felip IV d'Espanya pare de Carles II. El dia 1 de novembre de 1700 morí Carles II, amb ell s'acaba la Casa d'Àustria a Espanya.

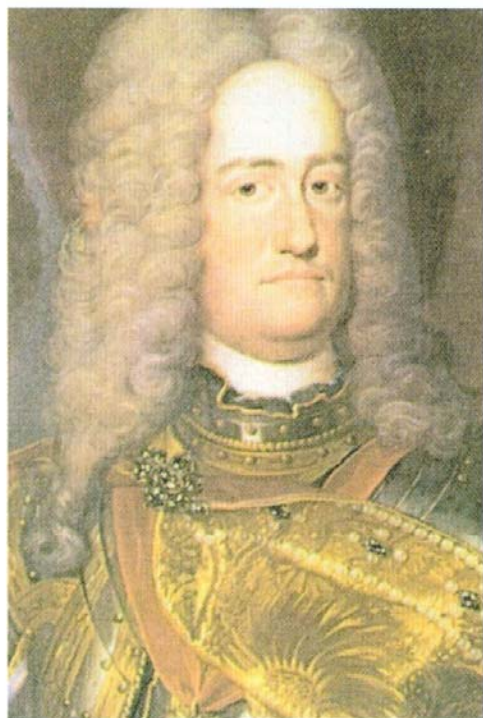
El 24 de novembre de l'any 1700 Felip duc d'Anjou de la Casa de Borbó, nét de Lluís XIV anomenat el "rei Sol i Gran" i fill de Lluís "Delfi de França", és proclamat rei d'Espanya amb el nom de Felip V. Leopold I no accepta la candidatura del francès i ofereix el seu fill l'Arxiduc Carles d'Habsburg, el qual és elegit rei d'Espanya a Viena el 12 de setembre de 1703.

Al mateix temps el comte Melgar almirall de Castella i ministre de Carles II, havia ofert a l'emperador d'Àustria la lluita armada per recuperar els drets successors de la seva família. Es forma una triple aliança per aquest motiu, la Anglaterra dels Estuat Holanda i Àustria, a la qual s'hi afegeix Portugal. Immediatament es fermenta la insurrecció de Catalunya els Països Catalans i Nàpols, i el maig de 1702 es declara la Guerra de Successió.

Els grups dirigents catalans de 1705 van apostar per l'Arxiduc Carles, no per cap fidelitat incondicional a la dinastia, sinó perquè el model polític dels Àustria garantia més marge d'acció el quadre institucional de Catalunya.

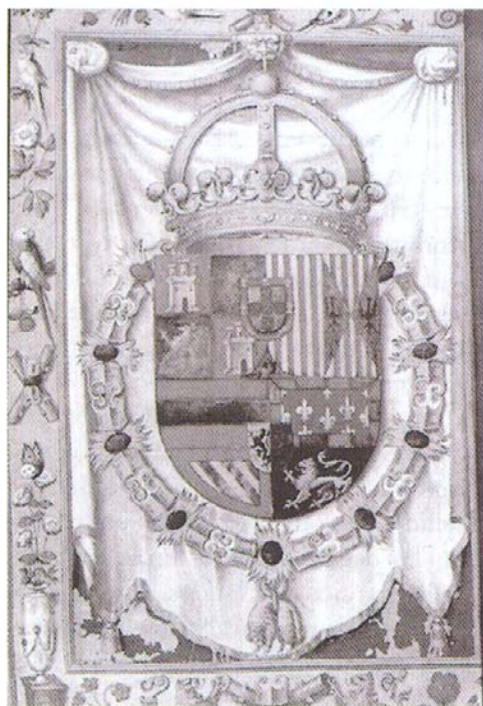
L'Arxiduc emprèn des de Lisboa, amb el recolzament de les esquadres anglesa i holandesa, el viatge a la Península.

Carles tenia el suport de Pere II de Portugal, que havia pres la decisió d'abandonar la causa borbònica. Desembarca a València i ràpidament se li adhereixen Tortosa i Lleida. El 7 de novembre de 1705 l'arxiduc entra a Barcelona i és proclamat rei, amb el nom de Carles III de Catalunya i Aragó jurant les Constitucions, i el 23 d'octubre Carles III a la ciutat comtal confirma els furs i privilegis de Catalunya.

Pocs dies abans el virrei borbònic Velasco lliurà les capitulacions a Carles III. A finals de 1705 també el País Valencià i Aragó es sumen a la causa del Pretendent; per aquests temps al Rosselló i la Cerdanya es desvetlla igualment el sentiment antifrancès, i al setembre de 1706 també a les Illes Balears. L'agost de 1705 l'arxiduc Carles és proclamat rei a Vic, Ripoll i Olot, Girona es rendeix de forma pacífica a les tropes austriacistes el 12 d'octubre de 1705 (el rei austríac farà una estada a Girona entre el 14 i el 19 de gener de 1710).

L'abril de 1706 Felip V bloqueja Barcelona defensada per Carles III, però les esquadres marítimes d'Anglaterra i Holanda obliguen a la francesa a retirar-se; sense l'ajuda per mar els francesos i castellans aixecant el setge l'11 de maig de 1706, Felip V retorna a Madrid.

L'Arxiduc Carles d'Habsburg i l'escut amb la divisa de la casa d'Àustria

L'any 1706 el Pretendent desplega una gran ofensiva en la qual es fa amb el control de Saragossa i el 2 de juliol de Madrid, aquí és proclamat oficialment rei de Castella. Malgrat tot la capital de l'Estat retorna a primers d'agost a mans de Felip V.

La batalla efectuada el 25 d'abril de 1707 a Almansa (Albacete); entre l'exèrcit anglès i portuguès comandat pel duc Galway i el franco-hispà per el duc Berwick, decideix en gran part la sort de la guerra que es decanta per Felip V; cau València, Saragossa, Lleida, Tortosa i Alacant.

Després de la conquesta del regne de València, només Catalunya i les Illes Balears es van mantenir fidels a la causa austriacista; a la Península Portugal.

El 28 de setembre de 1710 de nou l'Arxiduc entra a Madrid amb les seves tropes (tan sols per cinquanta dies) i novament els austriacistes són derrotats els dies 7, 8 i 9 de desembre a Brihuega i Villaviciosa (Guadalajara), la qual cosa obrirà el camí a Felip V per recuperar part de Catalunya.

L'ofensiva francesa a les ordres del duc de Noailles (Adrien Maurice) ocupa Girona el gener de 1711 i amenaça les comarques de la Garrotxa i Osona. El 17 d'abril de 1711 l'emperador austríac Josep I moria i nomenava hereu al seu germà Carles; l'Arxiduc que fou proclamat emperador com Carles VI, deixà Barcelona sense renunciar a la corona d'Espanya; la reina Elisabet Cristina de Brunswick restà a Catalunya com a lloctinent i capità general, ajudada pel virrei mariscal Starhemberg. L'any 1713 Carles VI decideix el retorn de la reina regent a Viena, fet que es produeix el 19 de març. El virrei després de llicenciar les tropes de la coalició el 9 de juliol de 1713 abandona Barcelona a la seva sort, amb gran disgust de les institucions catalanes.

Una cançó popular de 1714 exhortava a la lluita, deia així "Anem a dar batalla-als cruels castellans -y visca Catalunya - visca la llibertat - Catalans desperteu-vos".

L'onze de setembre de 1714 cau Barcelona, després d'una aferrissada lluita, aquest fet és la fi de l'Estat Català. Entenem com Estat Català, allò que va començar històricament amb l'emperador dels francs Carlemany l'any 790 i que va acabar el 1714 amb Felip V.

La defensa de Barcelona fou numantina, prop de 40.000 soldats dels exèrcits espanyols i francesos realitzaren l'assalt definitiu, d'una ciutat defensada per només uns 5.500 homes.

Carles VII, emperador de l'imperi Romanogermànic, a Viena

Des d'aquest moment les autoritats borbòniques exerciren el dret de conquesta per tot el territori català. Amb el Decret de Nova Planta foren abolits "Los fueros, privilegios, práctica i costumbre hasta aquí observada", unificant-la a la legislació de Castella.

Com sempre ha passat en les negociacions per la pau entre les potències europees, les reivindicacions de Catalunya no foren escoltades i restaren al marge. França i Anglaterra tractaren la fi del conflicte internacional, unes llargues conserves pel repartiment dels interessos d'Europa i Amèrica i signats en els tractats negociats entre gener de 1713 i febrer de 1714 a Utrecht, Rastatt i Baden. Espanya i Àustria no van firmar la pau fins l'any 1725.

EMISSIONS MONETÀRIES A CATALUNYA

La seca de Barcelona després d'una brillant i llarga trajectòria en l'emissió de monedes deixa d'encunyar l'any 1718. Amb aquest fet es pot donar cloenda a la moneda catalana com una realitat nacional, encara que en esporàdiques circumstàncies es prolongà amb els nous reis que ens governaren. La desfeta de la Guerra de Successió porta per Catalunya el decret de Nova Planta. La nova dinastia d'Espanya representada per Felip V promulga severes restriccions, així l'any 1716 s'aboleixen les institucions catalanes (Consell de Cent, Generalitat i les Corts); el representant del rei a Catalunya és un virrei amb plens poders assessorat per la Reial Audiència. També la llengua espanyola hauria d'ésser emprada en el llenguatge i els escrits judicials, en les transaccions mercantils i en l'ensenyament, i s'aboleixen tots els privilegis referents a l'encunyació de moneda. Abans però, l'arxiduc Carles III encunya a Barcelona entre els anys 1705 i 1714 monedes de tradició catalana com els croats i n'introduí de noves com les reencunyades sobre els ardits anteriors de coure posant-hi les lletres B i C (Barcino Civitas) i un 2 doblant així el valor a dos diners, també un altre divisor més petit d'un diner anomenat menut.

Durant aquest període es donà el cas de batres a Barcelona moneda del sistema castellà del tipus de Segòvia, coneguda com dos rals de plata entre els anys 1707 i 1714. Es coneix també un raríssim vuit escuts d'or de tipologia castellana encunyat a Barcelona (B-A) de 1709 sobre 1708. L'any 1707 l'antiga peça catalana coneguda com *croat* és substituïda pels dos rals de tipologia castellana, aquesta moneda de dos rals es coneixia aquí per *pe-ceta* o *pesseta carolina* (peça petita), la qual era un divisor del vuit rals dit *duro*.

A més de la seca de Barcelona Carles III el Pretendent fa emissions monetàries a les ciutats de Saragossa, València, Mallorca i al taller d'ultramar de Nuevo Reino de Granada (Santa Fè de Bogotà).

Les últimes monedes catalanes com a estat sobirà són emeses per el Pretendent; foren el *croat* de l'any 1706, l'ardit de 1711 i el diner de 1710. L'activitat comercial de Barcelona es va veure estimulada per l'entrada de plata amb motiu de la guerra, aportada pels països aliats. Gibraltar en mans dels anglesos des de 1704, fou el pont dels comerciants catalans amb l'Atlàntic, i aquí arribava l'or i l'argent d'Amèrica per subvencionar la guerra.

LA VARIANT DE DOS RALS DE CARLES III PRETENDENT

Variant de dos rals de plata, de Carles III el Pretendent (1705-1714), Arxiduc d'Àustria

- **Anvers:** Escut imperial de la Casa d'Àustria coronat, envoltat de la llegenda separada per creus – CAROLVS – III – ; a esquerra de l'escut R (rals) i a la dreta II (dos) entre punts; el vorell és imprès amb una gràfila de perles.
- **Revers:** Creu equilàtera cantonada amb les armes de Castella – Lleó i limitat per una sanefa de lòbuls, té el vorell imprès amb gràfila de perles; encerclant l'escut hi ha entre flors la inscripció – HISPANIARUM – REX – , i el primer número de l'any d'encunyació, 1, Metall, argent. Pes 3,9 grams. Diàmetre 27,5 mil·límetres. Conservació bona.

Diferències amb el dos rals oficial

- **Anvers:** Escut imperial com el de Carles II, núm. 2 A

Destaca sobretot les armes de Catalunya (tres pals), perfectament integrades en l'escut imperial substituint el blasó de Flandes – Tirol (lleó – àliga). Recordem que en els ardits reencunyats i els diners encunyats a la ciutat Comtal, l'escut presenta la Creu de Sant Jordi i tres barres catalanes com aquestes. Per qüestions d'espai la divisa catalana és representada per tres en lloc de les quatre habituals.

M. Crusafont en el Catàleg General de la Moneda Catalana (2009), referent a la heràldica Catalano – Aragonesa diu "Parlarem d'armes catalanes per referir-nos a les dels quatre pals, que, com és sabut foren la divisa personal dels reis catalans i passaren després a ésser, per cessió reial, les pròpies de Catalunya, inclosa la Catalunya Nord, Mallorca i València. Considerem armes aragoneses les de la creu vermella amb quatre caps de sarraí en els seus espais, que es veuen en els segells reials que fan referència a Aragó des de finals del segle XIII i que va definir perfectament el rei Pere III.

Un detall menor diferent al núm. 1 A és la posició de les flors de llir de la heràldica de Borbonya Nova o Moderna en les de Carles II i III estan alternades i en la nostra alineades horitzontalment. Llevat tot en algun escut oficial també són horitzontals.

- **Revers:** És el mateix de l'anvers de Carles II, tipus núm. 2 B

Les emissions oficials de Carles III Pretendent a Barcelona porten al revers l'anagrama entrellaçat CARLOS, copiats de Carles II. La moneda que presentem aquí té les armes de Castella – Lleó en lloc de l'esmentat nom del rei.

La llegenda HISPANIARUM és impresa amb U; les de Carles II i Carles III són totes amb V.

Les separacions de la llegenda són flors; en les de Carles II i III hi ha creus.

Tots aquests aspectes exposats ens porten a la conclusió que el revers de la nostra moneda és una reproducció fidedigna de les monedes de Felip V (IV de Catalunya) rei de la Casa de Borbó núm. 3. Així doncs, ens trobem davant d'una peça d'anvers copiat de Carles II i revers de Felip V (d'un model ja existent); i a nom de Carles III Pretendent.

- ① Cinc monedes de dos rals de plata, encunyades a la seca de Barcelona pel Pretendent austríac Carles III. Son una rèplica d'anvers i revers dels dos rals de l'últim rei de la Casa d'Àustria a Espanya el monarca Carles II. S'hi ha canviat el numeral del rei i l'any i li manca la marca de la seca i la del mestre gravador, les quals han estat substituïdes per creus.
- ② Els models imitats de l'Arxiduc Carles III, són monedes castellanes com aquestes de Carles II (1665-1700).
- ③ Moneda tipus de Felip V de la Casa de Borbó (1700-1746). Al revers en el centre de l'escut reial s'aprecia la divisa dels Borbons; la seca i l'assajador al costat.
- ④ Escut coronat i quarterat Imperial Espanyol del rei de la Casa d'Àustria Felip IV (1621-1665), representat en una moneda d'argent de gran format, amb valor de 50 rals i encunyada a Segòvia en l'any 1635.

Entenem per quarterejat heràldic un camp partit en creu que delimita quatre espais i donen ordre d'aquests espais tal com ho fan els heraldistes, és a dir, primer quadrant el de dalt i a esquerra, segon el de dalt i a dreta, tercer el de baix i a l'esquerra, i quart el de baix i a la dreta.

1

A

2

B

3

4

1r Esquerra, Castella – Lleó. Centre, Portugal.
A la punta inferior entre el 1r i 2n, Granada.
Centre, Flandes i Tirol.

2n Dreta, Aragó i Nàpols – Sicília.
3r Esquerra, Àustria i Borbonya antiga.
4t Dreta, Borbonya Nova i Brabante.

CONCLUSIONS

La coneguda com Guerra de Successió (1700-1714) fou una època de gran inestabilitat en tots els aspectes, el conflicte bèl·lic s'associa inevitablement a la falta de recursos en tots els aspectes necessaris per assolir la guerra. Les circumstàncies dels esdeveniments i la necessitat immediata de disposar de moneda i la identificació d'aquesta amb el nom del rei, porten a les autoritats dels tallers oficials la necessitat de donar respostes a les demandes socials, aquesta situació porta als responsables de la seca de Barcelona a fer servir els encunyys ja existents i a ressegellar la moneda circulant; els temps no permeten crear cap tipus monetari nou, tots foren models ja existents.

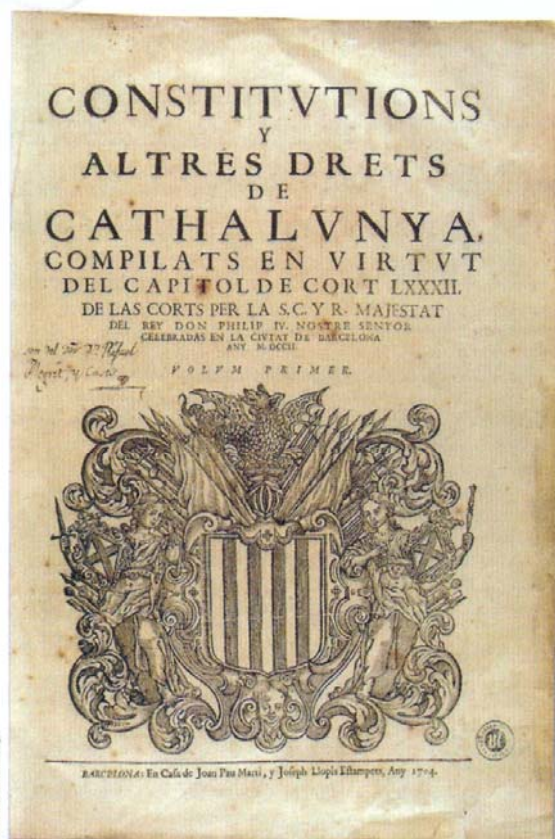
Per emplaçar aquesta peça, cal entendre el desgavell monetari del moment; així sabem que, Felip V encunyà a Barcelona. La reutilització de les matrius monetàries és una pràctica comuna substituïnt tan sols els detalls més significatius que delaten una encunyació anterior, aquí es disposava de les marques pròpies dels països així com d'altres de castellanes. Un exemple en són els tradicionals croats de plata (1 ral) en el qual apareix la imatge de Felip V en els anys 1705-1706 i 1707 i Carles III els fa servir per encunyar els anys 1705 i 1706. Un altre detall és el dos rals de la foto núm. 1 que l'any 1714 que aquí presentem, en el qual s'ha modificat l'últim numeral que era 3.

Pel que fa referència a les monedes d'or de vuit escuts Felip V va batre a Barcelona peces de tipus hispànic en els anys 1701 i 1702 amb Anvers: Escut imperial austríac coronat i revers: Creu patent dins orla lobulada; i Carles III d'Habsburg utilitza els originals per fer idèntiques peces amb l'any 1709.

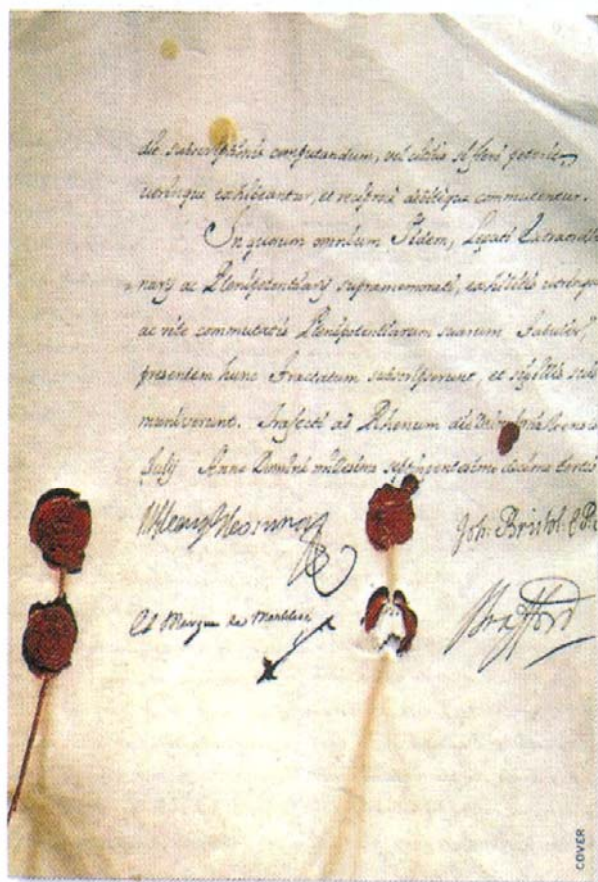
De la qual cosa es dedueix que segons els esdeveniments de la Guerra de Successió els partidaris d'un o l'altre aprofitaren el material disponible per encunyar, la precipitació dels esdeveniments no donaven lloc a confeccionar matrius noves i s'havien d'aprofitar les existents creant una confusió considerable.

Pel que fa a l'emissió dels dos rals de plata s'utilitzaren les matrius del "*real de a dos*" dos anversos diferents de la seca de Segòvia del difunt Carles II. Per l'anvers, l'escut imperial de Casa d'Àustria, variant el numeral del rei que ara serà III, i suprimint-li la seca i l'assajador. Quant al revers és reproduïx una altra peça de Carles II que presenta l'anagrama entrelligat de CARLOS, es rectifica l'ordinal i la data d'encunyació, eliminant seca i ensayador. Cal dir però, que per motius tècnics (desgast o trencament de matrius) o per qüestions d'àmbit polític s'encunyen peces que tenen notables diferències, entre les quals hi ha la que aquí presentem.

S'ha de dir també que es realitzaren nombroses falsificacions d'època en diversos metalls; la funció de les peces fraudulentas era que fossin acceptades com legals, per la qual cosa els dissenys s'ajustaven al màxim als autèntics copiats, la introducció d'elements nous diferents dels originals era del tot anòmal.

Les Corts de Barcelona 1701-02 presidides per Felip V donaren lloc a la darrera compilació de les constitucions catalanes, publicades just abans del conflicte successori de 1705

El tractat d'Utrecht (11-04-1713)

Al meu entendre la peça que presentem no és un fals d'època; les raons que adduïm són que el desgast que presenta la moneda per la llarga circulació de mà en mà és senyal de la seva acceptació com a bona. Naturalment aquest no pot ser l'argument principal n'hi ha d'altres, fou batuda amb plata de llei i amb les matrius originals de la casa de la moneda, l'excel·lent art del seu disseny hi donen fe.

El pes és lleugerament inferior al normal, recordem que això també és freqüent amb alguns croats d'aquest moment. En referència al dos rals coneguts com oficials en què també es donen oscil·lacions importants, nosaltres en tenim un de 1708 i una altra de 1711 que pesen 4,3 grams.

La intenció de fabricar aquesta moneda és presumiblement de disposar d'un tipus que fos acceptat a tot el regne hispànic, i aquesta peça era un model igual al que ja va circular un temps de Carles II per tot el regne.

L'escudet de les armes de Catalunya, diferenciades de les del blasó de Catalunya-Aragó, inscrites en l'escut imperial donen el signe d'identitat de la seva encunyació al nostre país a la seca de Barcelona o en un taller itinerant català.

En la foto que presentem no s'aprecia, però en la moneda original s'entreveu amb molta dificultat la data de 1713. En aquest any Carles III fa un darrer intent de domini peninsular, malgrat tot els exèrcits combinats d'Àustria, Anglaterra, Holanda i Portugal són derrotats per els contingents Franco-Espanyols i el Pretendent perd les aspiracions de guanyar la guerra, l'any següent abandona les aspiracions al tron Hispànic.

CLOENDA

Tenim la convicció que cal investigar el passat per entendre el present i projectar el futur Catalunya és una vella nació que ha perdut totes les guerres en els últims segles. Hem estat vençut, ocupats, envaïts, explotats i subjugat; com diria Maquiavel "un Principat incorporat per les armes". Malgrat tot en la nostra memòria col·lectiva perdura la ancestral cultura dels nostres avantpassats, un país amb arrels alfabetitzades, llatinitzades i evangelitzades, modelades a la nostra particular manera d'entendre; que són, en definitiva, una petja difícil d'esborrar.

Catalunya en la guerra dels Segadors (1640 i 1652) consolida una feble però moderna República Catalana, que va precedir en 150 anys a la Revolució Francesa, pel que fa a la àmplia representació popular tant de braços de les Corts, com en el govern de ciutats i viles.

El tractat dels Pirineus (1659) realitzat sense cap consulta a les institucions catalanes, es van lliurar uns territoris de la Catalunya Nord (Rosselló, Conflent, Vallespir, Capcir i la meitat de la Cerdanya), més la ciutat de Perpinyà, la segona del Principat en població i activitat econòmica. Aquest acord es produïren uns efectes devastadors, com ara la separació de famílies i viles, la partició de lleis i de costum i també la divisió de llengües en unes comunitats que tenien la mateixa identitat cultural i nacional.

Les autoritats espanyoles no van informar oficialment del tractat a les Corts catalanes, fins a la reunió de Barcelona de 1702, i només a tall de referència i sense possibilitat d'opinar. A la Catalunya Nord el juny de 1660 es coneix l'edicte reial de Sant Joan Lohitzune, per el qual s'establia per decret l'abolició de les institucions catalanes.

El decantament majoritari dels catalans l'any 1705 només pot explicar-se si ens remuntem a les darreres dècades del segle XVII; hi ha un sentiment a favor dels Àustries pel seu tarannà descentralitzador enfront de l'absolutisme borbònic; però especialment per la mutilació de Catalunya l'any 1659 pel Tractat dels Pirineus i per les ocupacions constants del Principat, sobre tot entre 1689 i 1697; un altre motiu en aquest cas econòmic era l'allau de productes francesos que enfonsaven la producció catalana.

En la segona meitat del segle XVII la confrontació bèl·lica entre França i Espanya va comportar per Catalunya una tensió permanent i les seqüeles es van fer sentir amb cruesa en la societat catalana; a més dels impostos especials i l'impacte dels allotjaments i manteniment de les tropes deixaren en el país una sensació d'impotència i de fastigueix per els dos rivals imperialistes a Europa. Els diputats i consellers de Barcelona, en memorials adreçats al rei l'any 1690 i 1692, van expressar les seves inquietuds sobre els efectes de la presència de tropes a Catalunya i sobre la

manca d'una política adequada de la defensa del Principat enfront de les constants ocupacions i saqueig francesos, en un context d'incertesa per la successió en el tron a la corona hispànica. Cal dir també com a referència que a principis del segle XVIII Catalunya tenia entre 500.000 i 700.000 habitants.

La desfeta de 1714 va representar la fi d'una organització política i jurídica pròpia a Catalunya i l'imposició de l'absolutisme. Carles III i Felip V representaven dos models polítics diferents. El de Felip basat en l'absolutisme centralista comportava el desenvolupament d'un estat unitari poc favorable a les institucions parlamentàries catalanes. En canvi Carles oferí un patró federal respectuós amb la dinàmica pactista i econòmica, que durant anys havia caracteritzat les relacions Catalunya – Castella.

El 16 de gener de 1716, el decret de Nova Planta de Catalunya, imposat per les noves autoritats, va escapçar un sistema de govern pactista basat en el doble poder, del rei i de la terra, que tenia la màxima expressió a la Cort catalana. El país perdia la sobirania legislativa, fiscal i judicial, i quedava en mans d'una monarquia absolutista forana.

Ara fa 300 anys que l'Arxiduc Carles va encunyar aquesta moneda a Catalunya, l'aposta pel Pretendent austríac, que havia de ser continuador a Espanya de la Casa dels Habsburgs, va ser catastròfica al renunciar aquest definitivament a la corona. El nou monarca Felip d'Anjou suprimeix d'un cop les febles institucions, els privilegis i les lleis que perduraven de l'Edat Mitjana, que eren l'exponent del país, les quals no s'han recuperat mai mes.

Un francès, l'escriptor Voltaire (François – Marie Arouet, 1694-1778) exaltà el record dels catalans, dels quals va dir amb un cert menyspreu "Malgrat el valor i amor extrem per la llibertat, han estat subjugats en tots els temps".

Cal dir, per acabar, que el veritable valor de les monedes no és el seu metall, sinó el més important és allò que ens expliquen. Aquesta peça de dos rals té un significat especial, que rau amagat en el sentiment de la nostra memòria, és un tros d'argent que ens recorda que hi va haver èpoques millors per la nació catalana.

BIBLIOGRAFIA

Pere Canton i Playà. *Catalunya i les seves monedes*. Girona 1992.